

ФІЛОСОФІЯ

DOI: 10.31548/hspedagog2021.04.095

УДК 130.2 : 316.472.4

МАСОВА КУЛЬТУРА, СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ПОДРУЖНЯ ГАРМОНІЯ

БЕЖНАР Г. П., кандидат філософських наук, доцент кафедри української філософії та культури

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ORCID ID 0000-0002-4516-352X

Email: beznar.anna@gmail.com

Анотація. Специфіка сучасного повсякденного життя проявляється у взаємодії масової культури з новими медіа-формами. Подібна взаємодія спричиняє багато соціальних та культурних проблем, однією з яких є благополуччя подружніх стосунків. Метою статті є дослідження потенційного впливу діджитального простору і соціальних мереж на подружні стосунки. Соціальні медіа пропонують різноманітний досвід для кожного користувача. Дослідники зауважують, що цей досвід значною мірою дає позитивні результати, що пояснює феномен зростання використання соціальних мереж у всьому світі. Проте, використання соціальних мереж має свої суттєві недоліки і може загрожувати подружній гармонії. Чинниками небезпеки є інформація, яка може викликати підозру та невпевненість у партнерах; надмірний контроль за партнерами в соціальних мережах, що руйнує почуття автономності та конфіденційності; надмірний час перебування у мережах та нав'язливі ознаки їх використання; розкриття конфіденційної інформації; недостатній контроль своєї конфіденційності; онлайн-адюльтери, що можуть спричинити розлучення; почуття нікчемності та невдоволення, що часто виникає в результаті порівняння справжньої реальності з онлайн-реальністю акторів комунікаційного процесу і призводить до фрустрації та депресії.

Ключові слова: масова культура; соціальні мережі; соціальні медіа; подружнє життя; задоволення шлюбом; подружня гармонія; психічне здоров'я; психологічне благополуччя.

Актуальність. З моменту нашого народження масова культура оточує нас і впливає на нас. Її визначають як переконання і практику, що об'єднує нас в певні групи [27]. Ми розуміємо один одного завдяки тому, що занурені в цю культуру. Ми зустрічаємося з масовою культурою протягом кожного дня і наша взаємодія з нею визначає наше сприйняття світу і самих себе. Ми спілкуємось і будуємо стосунки в рамках цієї культури. Відтак, вона формує певні норми і цінності, які інтеріоризуються споживачами культури. Зіткнення старих і нових норм призводить до розбіжностей

ціннісних диспозицій і може породжувати конфлікти [8; 17; 18].

Важливі наслідки для суспільства має взаємодія масової культури з новими медіа-формами. Саме в цьому і проявляється специфіка сучасного повсякденного життя. Це основний досвід, який ставить важливі питання про організацію, відносини та порядок культури. Мільйони людей у всьому світі долучаються до масової культури за допомогою нових медіа-форм. Взаємодія масової культури та нових медіа-форм спричиняє багато соціальних та культурних проблем, з якими ми стикаємось сьогодні: від

свободи слова до права на конфіденційність, від морально-етичних колізій до форм масової комунікації, від природи соціальних зв'язків до проблем сучасної сім'ї тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. Взаємодія масової культури та нових медіа-форм стає центральною у формуванні нашого повсякденного життя та упорядкуванні нашого рутинного досвіду. Дослідники роблять наголос на тому, що сьогодні майже неможливо осмислювати масову культуру поза її новою медіа-інфраструктурою. Так, Д. Бір підкреслює, що масову культуру, як і культуру загалом, необхідно розглядати в контексті нових медіа-форм [2]. У ґрунтовній праці «Understanding Media and Culture: An Introduction to Mass Communication» детально проаналізовано зміну культурного ландшафту медійними тенденціями і зворотній вплив культури на них [24]. К. Тусінскі Берг фокусує увагу на проблемах медіа-етики [22]. Велику зацікавленість викликає розвідка С. Тузела і Р. Хоббс «The Use of Social Media and Popular Culture to Advance Cross-Cultural Understanding» [23]. Автори зазначають, що соціальні медіа та діджитальні канали комунікації мають великий потенціал для розвитку інтелектуальної зацікавленості та пізнання людей і культур у всьому світі. З іншого боку, лунають голоси тих дослідників, які вбачають у новому діджитальному світі загрозу для традиційних цінностей, зокрема, сім'ї [1; 21].

Мета. Метою статті є дослідження потенційного впливу діджитального простору і соціальних мереж на подружні стосунки.

Методологічною основою дослідження виступили системний підхід до вивчення соціальних об'єктів, інтерпретаційна дослідницька парадигма, мультидисциплінарний

аналіз. В якості інформаційної бази дослідження виступили монографії, наукові статті, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій, звіти, блоги. Пошук здійснювався за такими ключовими словами: масова культура, соціальні мережі, Інтернет, соціальні медіа, діджитальний простір, подружнє життя, психічне здоров'я, психологічне благополуччя, задоволення шлюбом.

Результати. Наше повсякденне життя невіддільне від Інтернету та соціальних мереж. Соціальні медіа є одним із результатів технологічних досягнень, які роблять суттєвий внесок у спілкування та соціалізацію. Сьогодні велика кількість людей має облікові записи у соціальних мережах, що дозволяє спілкуватися, взаємодіяти та налагоджувати стосунки з усім світом. Ця нова технологія набула широкого розповсюдження і стала щоденною необхідністю, способом життя, вона навіть підвищила рівень якості життя людини. Розвиток гаджетів та смартфонів дозволяє кожному отримувати доступ до інформації та взаємодіяти з будь-якою людиною в будь-який час.

Соціальні медіа пропонують різноманітний досвід для кожного користувача. Дослідники зауважують, що цей досвід значною мірою дає позитивні результати, що пояснює феномен зростання використання соціальних мереж у всьому світі. Однією з найпоширеніших причин перебування у соціальних мережах є підтримка зв'язків зі своїми друзями та членами сім'ї [13; 20; 25]. А. Семюел вважає, що використання соціальних мереж подружжям сприяє підтримці емоційного зв'язку у випадках, коли партнери не можуть спілкуватися офлайн [12].

На думку Г. Сайдман, використання соціальних мереж, таких як Facebook, має як переваги, так і недоліки. Facebook робить стосунки

доступнішими, надаючи інформацію про інтереси та захоплення потенційного партнера [14]. У випадку вже подружніх пар, Facebook дозволяє підтримувати теплі онлайн-стосунки, відпрацьовувати навички спілкування на відстані [5; 26]. Проте, існує і негативний бік використання соціальних мереж. Як підкреслює дослідниця, у випадку, коли пара визначає з ким він/вона є в стосунках, починаються розбіжності [14]. Для жінок цей статус означає ексклюзивність і серйозність намірів. Натомість чоловіки відносяться до цього не так серйозно. Такі розбіжності можуть спричинити дистрес і конфлікт, що призводить до невдоволення і навіть до розриву стосунків. Facebook може стати джерелом ревнощів і занепокоєння, оскільки інформація, представлена там, може викликати підозру та невпевненість у партнерах. Це призводить до посилення контролю за партерами, їхнім спілкуванням у Facebook, що руйнує почуття автономності та конфіденційності, а також негативно впливає на стабільність стосунків.

Надмірний час перебування у Facebook також може мати згубні наслідки для стосунків. Дослідження Р. Клейтона, А. Нагурні та Дж. Сміт яскраво продемонструвало, що високий рівень використання Facebook може негативно впливати на подружні стосунки, особливо в молодій сім'ї. Погіршення або розрив стосунків опосередковані конфліктом, пов'язаним з Facebook та дійсною або уявною емоційною та фізичною зрадою в діджитальному просторі [4]. Р. Елфінстон і П. Ноллер зазначають, що ті, хто демонструє нав'язливі ознаки використання Facebook, відчувають набагато вищий рівень ревнощів та невдоволення партнерськими стосунками, ніж ситуативні користувачі мережі [11].

Ще однією серйозною проблемою стало особистісне

розкриття у соціальних мережах. Як зазначають М. Відіантарі з колегами, Facebook може стати однією з причин розлучення, оскільки розкриває особисту інформацію, в тому числі про подружнє життя, для широкого загалу і створює можливості для Інтернет-зради [28]. Спілкування в соціальних мережах включає ризики щодо обміну конфіденційною інформацією. Конфіденційність у даному випадку можна визначити як «вибірковий контроль доступу до себе», або контроль міжособистісних кордонів [3].

З одного боку, розкриття себе в соціальних мережах є корисним з точки зору зміцнення стосунків, формування соціального капіталу та управління ідентичністю. З іншого боку, подібне саморозкриття приховує потенційну небезпеку, оскільки правила обміну інформацією відрізняються в процесі спілкування онлайн і офлайн. В онлайн-просторі учасники комунікаційного процесу потребують більшого контролю своєї конфіденційності, тому що інформація у соціальних мережах є постійною, повторюваною та доступною для пошуку. У контексті соціальних медіа конфлікт конфіденційності відбувається ширше і швидше, адже кожен може брати участь у розмові. На відміну від офлайн-спілкування, в якому особистою інформацією можна керувати за правилами, узгодженими між акторами спілкування, у діджитальному світі контроль над розкритою конфіденційною інформацією знаходиться в руках всіх, хто має до неї доступ. Після того, як інформацію буде розкрито, спроби зупинити її поширення будуть марними [29].

Секс, інтимність, доходи і конфлікти в сім'ї є найбільш конфіденційною інформацією, відтак її розкриття у соціальних мережах може призвести до небажаних наслідків. Так, дослідження показали, що розкриття домашніх конфліктів може

спричинити розлучення, оскільки це відкриває можливість для третьої сторони бути втягнуеною у конфлікт, що насправді лише погіршує ситуацію [28].

Інтернет-спілкування внесло зміни в сьогodнішні особистісні стосунки в контексті соціальних медіа. Новим викликом подружнім стосункам стала Інтернет-зрада, яка починається з онлайн-контакту і підтримується переважно за допомогою Інтернет-спілкування. Подібні позашлюбні зв'язки, особливо якщо вони супроводжуються інтенсивним особистим спілкуванням і включають емоційні аспекти, можуть призвести до розлучення. Як зазначає К. Хертлейн, «справа не тільки в тому, що ви спілкуєтесь з кимось в Інтернеті, але і в тому, що це має сексуальну або емоційну природу. З Інтернетом ми відходимо від фізичних уявлень про невірність і визнаємо емоційну невірність» [15, с. 48]. Сьогodні кожне третє розлучення починається з онлайн-адюльтеру [10]. Проте, необхідно враховувати той факт, що один Інтернет-адюльтер не є основним чинником розлучення, отже, потрібно брати до уваги й інші умови, які спонукають до цього [28].

Стосунки в діджитальному світі є приємнішими порівняно з реальним, в якому робота, домашні справи, фінансові проблеми суттєво впливають на рівень задоволеності подружнім життям. Як підкреслює К. Хертлейн, в Інтернеті ти можеш бути ким завгодно [15]. Профілі користувачів Інтернету відображають певну версію (часто ідеалізовану) офлайн-життя. У своїх профілях користувачі соціальних мереж виражають певні елементи самих себе, які вони хочуть продемонструвати іншим. Іншими словами, користувачі маніпулюють налаштуваннями свого профілю для створення онлайн-ідентичності [13]. Створюючи онлайн-ідентичності,

соціальні медіа також «пропонують» задоволення в емоційній, когнітивній, соціальній сферах життя користувачів [25]. Загалом, лише деякі з цих сфер повністю задовольняються в реальному житті, що призводить до відчуття незадоволення, неспокою, яке стимулює подальше використання соціальних медіа та сприяє тому, що користувач стає залежним від соціальних медіа або, принаймні, надмірно використовує їх, якщо його/її потреби не задовольняються в офлайн-ситуаціях.

Соціальні медіа часто виступають призмою, крізь яку користувачі порівнюють себе, свій статус, успіх і стосунки з іншими учасниками комунікативного процесу. Враховуючи те, що онлайн-ідентичність може не відображати реальних аспектів особистості та представляти ідеалізовану версію, люди порівнюють себе з іншими не на свою користь, що може призвести до фрустрації та депресії [7; 9; 19]. Дослідники встановили, що комплексний взаємозв'язок між соціальними мережами в Інтернеті та симптомами депресії пов'язаний із багатьма психологічними, соціальними, поведінковими та індивідуальними факторами [1]. Реальність зникає в соціальних мережах, тому що люди мають тенденцію презентувати бажані версії себе. Почуття нікчемності та невдоволення часто виникає в результаті порівняння нашої справжньої реальності з Інстаграм-реальністю наших віртуальних друзів. Помилкою є використання однієї й тієї ж шкали для вимірювання двох абсолютно різних «реальностей». А платою за помилку часто стають проблеми з психічним здоров'ям і психологічним благополуччям.

Висновки. Соціальні медіа є невід'ємною частиною повсякденного життя людей, вони грають суттєву роль у процесі соціалізації, не просто

віддзеркалюючи реальність, але формуючи свій власний простір, впливаючи на атитюди, преференції, систему цінностей користувачів та «оформлюючи» їхнє життя [6; 16]. Наслідки використання соціальних медіа в подружньому житті можуть бути як позитивними, так і негативними. Як зазначає Д. Адамсон, соціальні медіа – це не окремий і незалежний світ. Вони не «підтримують» стосунки, оскільки базуються на віртуальній реальності, яка за своєю природою не здатна забезпечувати діяльність, необхідну для того, щоб стосунки працювали [21]. Подружня гармонія залежить від людей і вимагає наполегливої праці в реальному, а не діджитальному, просторі.

References

1. Baker, D.A., & Algorta, G.P. (2016). The Relationship Between Online Social Networking And Depression; A Systematic Review of Quantitative Studies. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 19(11), <https://doi.org/10.1089/cyber.2016.0206>.
2. Beer, D. (2013). *Popular Culture and New Media: The Politics of Circulation*. Palgrave MacMillan, 198.
3. Chennamaneni, A., Taneja, A. (2015). Communication Privacy Management and Self-Disclosure on Social Media – A Case of Facebook. In: *Twenty-first Americas Conference on Information Systems*. Puerto Rico, 1-11.
4. Clayton, R. B., Nagurney, A., & Smith, J. R. (2013). Cheating, breakup, and divorce: Is Facebook use to blame? *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(10), 717-720. doi:10.1089/cyber.2012.0424.
5. Dainton, M. (2013). Relationship maintenance on Facebook: Development of a measure, relationship to general maintenance, and relationship satisfaction. *College Student Journal*, 47(1), 113-121.
6. Danylova T.V. (2012). The Problem of Human Identity in Postmodern Worldview. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 2, 16-22.
7. Danylova, T. (2019). Moving Beyond The “Nature – Nurture” Dichotomy: A Holistic Approach to Mental Health. *Research Revolution. International Journal of Social Science & Management*, VII(6-7), 1-5.
8. Danylova, T., & Kats, L. (2019). “All Animals Are Equal, But Some Animals Are More Equal Than Others”: The Negative Impact of Gender Inequality on the Global Economy and Public Health. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 15, 101-110. doi: <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i15.168842>
9. Danylova T. (2020). The Modern-Day Feminine Beauty Ideal, Mental Health, and Jungian Archetypes. *Mental Health: Global Challenges Journal*, 3(1), 38-44. <http://doi.org/10.32437/mhgci.v3i1.99>
10. Effects of Social Media Use (and Misuse) on Marriages & Relationships. (2021). *McKinley Irvin. Family Law*. Retrieved from <https://www.mckinleyirvin.com/resources/digital-divorce-a-guide-for-social-media-digital/how-social-media-affects-marriage/>.
11. Elphinston, R. A., & Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(11), 631–635. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0318>.
12. Pan, J. (2012). How Social Media Helps Romantic Relationships Thrive. *Mashable*. Retrieved from <https://mashable.com/archive/new-social-media-love-rules#oqsKlZDUdqqw>.
13. Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students’ social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental*

Psychology, 30, 227-238.
doi:10.1016/j.appdev.2008.12.010.

14. Seidman, G. (2015). How Facebook Affects our Relationships. *Psychology Today*. Retrieved from <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/close-encounters/201505/how-facebook-affects-our-relationships>.

15. Smith, B.L. (2011). Are Internet affairs different? *Monitor on Psychology*, 42(3), P. 48.

16. Storozhuk, S. & Hoian, I. (2016). The Impact of Virtual reality On Self-Actualization of Teenagers: Anthropological Dimension. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 9, 17-28.

17. Storozhuk, S. & Hoian, I. (2017). Gender Equality as a Modern Phenomenon. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 11, 71-83.

18. Storozhuk, S. & Hoian, I. (2017). Gender Existence: Correlation Between Equality and Identity. *Philosophy & Cosmology*, 18, 208-219.

19. Storozhuk, S., Hoian, I. & Fedyk, O. (2019). Conceptual Modern Gender Policy Challenges. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series Philosophy*, 2, 15-23.

20. Subrahmanyam, K., Reich, S. M., Waechter, N., & Espinoza, G. (2008). Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 420-433. doi:10.1016/j.appdev.2008.07.003.

21. The Dangers of Social Media on Marriage and Family. (2017). *Northcentral University*. Retrieved from <https://www.ncu.edu/blog/dangers-social-media-marriage-and-family>.

22. Tusinski Berg, K. (2021). Lessons in Media Ethics: Popular Culture, Religion and Digital Media. *Journal of Media Ethics*, 36(3), 180-183.

23. Tuzel, S., & Hobbs, R. (2017). The Use of Social Media and Popular Culture to Advance Cross-Cultural Understanding. *Comunicar*, XXV(51), 63-72.

24. *Understanding Media and Culture: An Introduction to Mass Communication*. (2016). University of Minnesota, 736.

25. Wang, Z., Tchernev, J. M., & Solloway, T. (2012). A dynamic longitudinal examination of social media use, needs, and gratifications among college students. *Computers in Human Behavior*, 28, 1829-1839. doi:10.1016/j.chb.2012.05.001.

26. Weigel, D.J. (2008). A dyadic assessment of how couples indicate their commitment to each other. *Personal Relationships*, 15, 17-39.

27. Why Are We Influenced By Pop Culture? (2021). *Children's Museum. Indianapolis*. Retrieved from <https://www.childrensmuseum.org/blog/why-are-we-influenced-pop-culture>.

28. Widiartari, M., Pawito, Utari, P., & Nurhaemi, I.D.A. (2019). Social Media Effect on Divorce. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 339. *1st Annual International Conference on Social Sciences and Humanities (AICOSH 2019)*, 160-165.

29. Yuliarti, M.S., Anggreni, L.S., & Utari, P. (2018). Privacy and Social Media: Conceptual Review on Private Turbulence in Communication Privacy Management of Social Media. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 260, 199-202.

MASS CULTURE, SOCIAL NETWORKS AND MARITAL HARMONY

Bezhnar G. P.

The specificity of contemporary daily life is manifested in the interaction of mass culture with new media forms. Such interactions cause many social and cultural problems, one of which is marital well-being. The paper aims at studying the potential impact of digital space and social networks on marital relationship. The methodological basis of the

study is a systematic approach to the study of social objects, interpretive research paradigm, multidisciplinary analysis. Information base of the research are monographs, articles, conference proceedings, reports, blogs. The search was conducted using the following keywords: mass culture, social networks, Internet, social media, digital space, marital relationship, mental health, psychological well-being, marital satisfaction. Social media offers a diverse experience for each user. The researchers state that this experience is largely positive that explains the growing use of social networks around the world. However, the use of social networks has its significant drawbacks and can threaten marital harmony. Danger factors are information that can arouse suspicion and uncertainty in a relationship; excessive control over partners in social networks, which destroys the sense of autonomy and privacy; excessive time spent in networks and intrusive signs of their use; disclosure of private information; insufficient privacy control; online adulteries that can cause divorce; feelings of worthlessness and dissatisfaction, which often arise as a result of comparing the personal offline reality with the online reality of the actors of communication processes and leads to frustration and depression.

Key words: mass culture; social networks; social media; marital relationship; marital satisfaction; marital harmony; mental health; psychological well-being.